

Digitalt Stormøde d.16.april

Om Danmarks Naturforenings nye landbrugspolitik

Kære alle,

Tak til jer, der deltog i vores digitale stormøde om DN's nye landbrugspolitik den 16. april. I alt deltog 83 personer, og vi modtog mange engagerede, konkrete og nuancerede input fra hele landet.

Formålet med mødet var at indsamle perspektiver på, hvad der bør være de vigtigste elementer i DN's kommende landbrugspolitik: både i forhold til retning, konkrete virkemidler og politiske prioriteringer.

Nedenfor finder I en tematisk opsamling af de input, vi modtog. Vi har gemt alle kommentarer, så selvom du ikke kan læse dine input direkte i dette dokument, er det stadig taget med videre i processen.

Overordnede perspektiver

Flere deltagere understregede, at den kommende landbrugspolitik skal balancere tre hensyn:

- **Politisk gennemførlighed:** Politikken skal kunne realiseres i praksis og være robust over for skiftende regeringer. En ting er at skrive den, an anden er at føre den ud i livet.
- **Social accept:** Omstillingen må ikke skabe unødigt polarisering. Fx blev det fremhævet, at man bør undgå at udskamme forbrugere eller landmænd.
- **Pragmatisk omstilling:** Der er behov for en trinvis omstilling med klare mål, hvor landbruget reelt kan følge med, samt opmærksomhed på at hver lokal afdeling arbejder med hver deres udfordringer.

Økonomi og incitament

Et gennemgående tema var behovet for at ændre de økonomiske rammer fundamentalt:

- Mange pegede på, at den nuværende hektarstøtte bør udfases eller reduceres markant. I stedet bør støtte målrettes landmænd, der leverer konkrete samfundsgoder som rent drikkevand, biodiversitet og lavere kvælstofudledning.
- Flere foreslog en omfordeling af støtten, hvor mindre og mere mangfoldige landbrug tilgodeses frem for store, intensive produktioner.
- Der var også fokus på, at økologiske og bæredygtige produkter ikke bør være dyrere end konventionelle varer, fx gennem lavere moms på økologiske fødevarer.
- Et centralt perspektiv var, at incitamentene driver adfærden: hvis det økonomisk kan betale sig at omstille, vil flere landmænd gøre det.

Regulering og styring

Mange deltagere efterlyste en tydeligere og mere forpligtende regulering:

- Der var et ønske om at bevæge sig væk fra frivillighedsprincippet og i stedet arbejde med bindende mål og klare grænser for fx udledninger.
- Flere pegede på behovet for mere kontrol og håndhævelse, herunder uanmeldte tilsyn og højere bøder.
- Samtidig blev det understreget, at reguleringen skal udformes, så den ikke skaber unødigt modstand, men understøtter en reel omstilling.
- Et konkret kritikpunkt var, at nuværende regler ofte ser på enkeltbedrifter frem for samlede belastninger, hvilket kan undervurdere miljøpåvirkningen i områder med høj husdyrtæthed.

Natur, miljø og arealanvendelse

Der var bred opbakning til en markant styrkelse af natur- og miljøhensyn:

- Reduktion af kvælstofudledning blev fremhævet som helt centralt.
- Mange efterlyste en hurtig udfasning af pesticider og kemikalier, både af hensyn til natur og folkesundhed.

- Der var fokus på sammenhængen mellem land og hav, hvor påvirkningen af kystområder blev fremhævet som særligt alvorlig.
- Flere pegede på behovet for at tænke i kumulative effekter, især i områder med intensiv husdyrproduktion.

Flere konkrete forslag handlede om, hvordan landbrugslandskabet kan indrettes anderledes:

- Indførelse af randzoner og sprøjte- og gødningsfrie zoner, evt. kombineret med kompensation
- Minimumsbredde på markskel og mindre markstørrelser, som kan skabe levesteder for insekter og fugle og samtidig gøre regler lettere at håndhæve
- Etablering af permanente småbiotoper, som kan støttes på linje med braklægning
- Beskyttelse og genetablering af læhegn, levende hegn og gamle træer
- Bevarelse af små naturarealer i markfladen, fx "lærkepletter"

Økologi og dyrkningsformer

- Økologi fyldte meget i diskussionerne, men med nuancer:
  - Mange pegede på økologi som en central retning for fremtidens landbrug, og foreslog en markant udvidelse af det økologiske areal.
  - Samtidig blev det fremhævet, at økologi ikke alene løser alle problemer, fx i forhold til kvælstofudledning.
- Der var stor interesse for regenerative, agroøkologiske og naturnære dyrkningsformer, men også et behov for klare definitioner af disse begreber.
- Skovlandbrug blev fremhævet som et område med stort potentiale, men hvor nuværende regler og støtteordninger begrænser udviklingen. Der blev bl.a. foreslået:
  - At ændre grænser for antal træer pr. hektar
  - At justere definitionen af, hvad der tæller som et træ (højde)
- At give større frihed til at indrette systemer efter lokale jord- og klimaforhold

Husdyrproduktion og dyrevelfærd

Der var forskellige perspektiver på husdyrproduktion:

- Mange pegede på behovet for en reduktion i husdyrproduktionen, især i områder med særligt stort pres på omgivelserne.

- Der var fokus på sammenhængen mellem dyretryk og miljøbelastning.
  - Dyrevelfærd blev både fremhævet som et selvstændigt hensyn og som et middel til at fremme mere bæredygtige produktionsformer.
- Samtidig var der uenighed om, hvor centralt dyrevelfærd bør være i DN's politik.
  - Nogle fremhævede dyrevelfærd ikke er et natur- eller miljøspørgsmål, medmindre vi fokuserer på at få dyrene til i højere grad at gå ude.

Lokal forankring og planlægning

Behovet for lokal indflydelse blev fremhævet stærkt:

- Flere ønskede, at kommuner får mulighed for at afvise udvidelser af store husdyrbrug, især i særligt sårbare områder.
- Inspiration blev hentet fra debatten om vedvarende energi, hvor lokal inddragelse og kompensation spiller en større rolle.
  - Modviljen mod VE-anlæg kunne lige så godt være en modvilje mod store industrilandbrug.
- Der blev peget på konkrete konsekvenser lokalt, fx fald i ejendomsværdier nær store husdyrbrug. Snak om værditabserstatning, grønne puljer m.v.

EU og rammevilkår

- EU-retten blev set som et redskab til at styrke natur- og miljøbeskyttelsen, bl.a. gennem forsigtighedsprincippet.
- Der var ønske om fælles europæiske regler for at undgå konkurrenceforvridning.
- Samtidig blev det fremhævet, at Danmark bør udnytte mulighederne i EU's landbrugspolitik langt mere aktivt, fx ved Vattensee dommen ift. køer og hollandske domme.
- Det blev fremhævet, at Danmark bør leve op til, og aktivt bruge, kravet om, at en væsentlig del af landbrugsstøtten går til grønne formål (fx mindst 35 %).

Forbrug, marked og efterspørgsel

Flere input handlede om sammenhængen mellem produktion og forbrug:

- Forslag om tydeligere mærkning, herunder mærkning af konventionelle produkter med brug af pesticider.
- Fokus på at reducere madspild, fx ved at ændre krav til form og størrelse på fødevarer.
- Ønske om tættere kobling mellem producenter og forbrugere.
- Flere pegede på behovet for at fremme plantebaseret produktion og forbrug.

Innovation og nye muligheder

- Der blev også peget på nye udviklingsspor:
  - Produktion af biogene materialer (fx hamp og græs til byggeri)
  - Nye produktionsformer som akvakultur
  - Øget selvforsyningsgrad med frugt og grønt
- Et mere mangfoldigt landbrug med flere afgrøder og potentielt flere arbejdspladser
- Samtidig pegede flere deltagere på, at den nødvendige omstilling ikke er uden historisk fortilfælde.
  - Dansk landbrug har tidligere gennemgået store strukturelle forandringer. Fx i slutningen af 1800-tallet, hvor produktionen blev omlagt markant, og i 1930'erne med husmandsreformerne og ændringer i ejerforhold.
  - Disse erfaringer blev fremhævet som inspiration til, hvordan en ny, gennemgribende omstilling/landbrugsreform kan gennemføres politisk og økonomisk.
- Generationskifte og uddannelse blev fremhævet som afgørende: fremtidens landmænd skal rustes til et andet landbrug med nye kompetencer.

Hvad sker der nu?

Inputtene fra stormødet indgår i det videre arbejde med at udvikle DN's nye landbrugspolitik. Vi arbejder videre med at kvalificere og prioritere de mange forslag, og vender tilbage med flere muligheder for at bidrage i processen.

Tak igen for jeres store engagement og mange gode input!

De bedste hilsner

Anna, Emma og Rosa

Landbrugspolitik-teamet i DN

landbrug@dn.dk